

สถานการณ์และแนวโน้มการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566

The Situation and Trends of Drowning-Related Injuries and Deaths in Thailand
from 2019 to 2023

พิมพ์ดาร่า มีสุวรรณ วท.ม.

(โรคติดต่อและวิทยาการระบาดทางการแพทย์สาธารณสุข)

กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค

Phimdara Meesuwan M.Sc.

(Public Health Infectious Diseases
and Epidemiology)

Division of Injury Prevention

Department of Disease Control

บทคัดย่อ

การศึกษาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้ม และลักษณะทางระบาดวิทยาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำของประเทศไทย โดยใช้ฐานข้อมูลทุติยภูมิผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ ที่มีสาเหตุมาจากการจมน้ำตายและจมน้ำจากอุบัติเหตุ ตามรหัส ICD-10 คือ W65 – W74) ซึ่งรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 – 31 ธันวาคม 2566 ผลการศึกษา พบผู้เสียชีวิตเฉลี่ย 3,753 รายต่อปี อัตราการเสียชีวิต 5.8 ต่อประชากรแสนคน โดยเพศชายมีความเสี่ยงสูงสุด กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุด 8.2 ต่อประชากรแสนคน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุด 7.2 ต่อประชากรแสนคน การเสียชีวิตมักเกิดขึ้นในวันอาทิตย์ ร้อยละ 16 และเดือนตุลาคม ร้อยละ 11.0 ด้านการบาดเจ็บ พบผู้บาดเจ็บเฉลี่ย 6,863 รายต่อปี อัตราการบาดเจ็บ 10.5 ต่อประชากรแสนคน เพศชายมีความเสี่ยงสูงเพศหญิง กลุ่มอายุ 0 – 14 ปี มีอัตราการบาดเจ็บสูงสุด 16.0 ต่อประชากรแสนคน เหตุการณ์มักเกิดขึ้นในวันจันทร์ ร้อยละ 17.6 และเดือนมีนาคม ร้อยละ 10.4 ปัจจัยเสี่ยงหลักที่ทำให้เกิดการจมน้ำ ได้แก่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ร้อยละ 43.8 สาเหตุหลักเกิดจากการลงไปเล่นน้ำ ร้อยละ 38.3 รองลงมาได้แก่ การพลัดตก ลื่น ร้อยละ 28.1 และการประกอบอาชีพ ร้อยละ 23.6 โดยปัจจัยเสี่ยงแตกต่างกันตามช่วงอายุ และจากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มเสี่ยงและความเสี่ยงจากการจมน้ำที่สำคัญ จึงต้องมีการกำหนดนโยบายและวางมาตรการเชิงป้องกันที่เหมาะสม เพื่อลดการจมน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: จมน้ำ, สถานการณ์การจมน้ำ, การเสียชีวิต

Abstract

This cross-sectional study aimed to analyze the epidemiological situation, trends, and characteristics of drowning-related injuries and fatalities in Thailand using secondary databases of drowning injuries and deaths caused by accidental drowning according to ICD-10 codes (W65-W74), with data collected from January 1, 2019, to December 31, 2023. The findings

revealed an average of 3,753 drowning deaths per year, resulting in a mortality rate of 5.8 per 100,000 population. Males exhibited the highest risk, and individuals aged 60 years and older had the highest mortality rate at 8.2 per 100,000 population. The northeastern region of Thailand reported the highest mortality rate of 7.2 per 100,000 population. Drowning deaths were most frequently recorded on Sundays (16%) and in October (11.0%). In terms of injuries, the study reported an average of 6,863 incidents per year, equating to an injury rate of 10.5 per 100,000 population. Males were at a higher risk compared to females, with the 0-14 age group showing the highest injury rate of 16.0 per 100,000 population. Injuries predominantly occurred on Mondays (17.6%) and in March (10.4%). The primary risk factor for drowning was associated with agricultural water sources (43.8%), with recreational water activities being the leading cause at 38.3%. Other contributing factors included accidental falls or slips (28.1%) and occupational activities (23.6%). The risk factors varied across different age groups. The results of this study underscore the importance of identifying at-risk groups and the specific risks associated with drowning, highlighting the necessity for targeted policies and preventive measures to effectively reduce drowning incidents.

Keywords: *drowning, drowning situation, mortality*

บทนำ

การจมน้ำ เป็นกระบวนการที่บุคคลเกิดภาวะบกพร่องของระบบทางเดินหายใจ เนื่องจากส่วนของทางเดินหายใจจมอยู่ใต้น้ำ จุ่มหรือแช่อยู่ในของเหลว⁽¹⁾ ส่งผลให้บุคคลนั้นเสียชีวิตหรือไม่เสียชีวิต โดยการจมน้ำที่ไม่เสียชีวิตอาจนำไปสู่ภาวะสมองทำงานผิดปกติ เนื่องมาจากการขาดออกซิเจนและขาดเลือด หัวใจผิดปกติ เกิดความบกพร่องทางระบบประสาทอย่างรุนแรง และก่อให้เกิดความพิการได้อย่างถาวร^(1, 2)

จากรายงานขององค์การอนามัยโลก พบว่า การจมน้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุข และเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสามจากสาเหตุการบาดเจ็บโดยไม่ตั้งใจ ในปี พ.ศ. 2564 ทั่วโลก พบผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำ 300,250 ราย คิดเป็นร้อยละ 7 จากอัตราการเสียชีวิตทั่วโลก การจมน้ำส่วนใหญ่ ร้อยละ 92 เกิดขึ้นในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกตะวันตก พบผู้เสียชีวิตสูงที่สุดรองลงมาคือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม การประมาณการผู้เสียชีวิตจากทั่วโลก ยังคงต่ำกว่าความเป็นจริงเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลาย ๆ ประเทศยังขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดี และข้อมูลที่ได้ไม่ได้รับการเสียชีวิตจากการจมน้ำโดยตั้งใจ การจมน้ำที่เกิดจากภัยพิบัติ และอุบัติเหตุบนเส้นทางน้ำ ซึ่งการจมน้ำนอกจากจะส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิต ยังส่งผลกระทบต่อทางด้านการเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว และคุณภาพชีวิตในอนาคตอีกด้วย^(3, 4)

ประเทศไทย พบการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสามจากสาเหตุการบาดเจ็บโดยไม่ตั้งใจ รองจากอุบัติเหตุขนส่งทางบก และการทำร้ายตนเอง⁽⁵⁾ โดยแต่ละปีพบผู้เสียชีวิตเฉลี่ยปีละ 3,650 ราย หรือวันละกว่า 10 ราย มีอัตราการเสียชีวิตอยู่ในช่วง 4.8 - 6.9 ต่อประชากรแสนคน (พ.ศ. 2557 - 2566) เพศชายมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง 4.4 เท่า ทั้งนี้ แนวโน้มการเสียชีวิตในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2557 มักเกิดขึ้นในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งในอดีตพบการเสียชีวิตสูงเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การเสียชีวิตในทุกสาเหตุ ทั้งโรคติดเชื้อและไม่ติดเชื้อ⁽⁵⁾ และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา พบว่า การเสียชีวิตจากการจมน้ำในกลุ่มวัยผู้ใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี พบจำนวนการเสียชีวิตสูงสุด เฉลี่ยปีละ 959 ราย อัตราการเสียชีวิต เท่ากับ 6.8 ต่อประชากรแสนคน⁽⁶⁾

การจมน้ำ มีปัจจัยเสี่ยงที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงอายุ โดยปัจจัยด้านตัวบุคคล พบว่า เพศชายมีความเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง ช่วงอายุ ผู้ที่ประกอบอาชีพใกล้แหล่งน้ำ ผู้ที่มีประวัติโรคลมชัก พฤติกรรมส่วนบุคคล การดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มความเสี่ยงต่อการจมน้ำได้^(1, 3, 7-9) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกายภาพ พบว่า ความเสี่ยงเพิ่มขึ้นตามช่วงวัยหากเข้าถึงแหล่งน้ำได้ง่าย และยังรวมถึงการเกิดภัยพิบัติหรืออุทกภัยด้วย^(8, 10) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเชิงสังคม พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว ขนาดครอบครัว มีผลต่อความเสี่ยงจากการจมน้ำที่เพิ่มขึ้น^(1, 3, 7, 10) ดังนั้น ในการป้องกันการจมน้ำ จำเป็นต้องมีการวางมาตรการหรือกลยุทธ์ที่ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงในทุก ๆ ด้าน เพราะการป้องกันการจมน้ำไม่สามารถเลือกทำเฉพาะปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งได้

การจมน้ำเป็นปัญหาสำคัญและสามารถป้องกันได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)⁽¹⁾ และจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579)⁽¹¹⁾ ในระยะที่ 2 (พ.ศ.2565 - 2569) ได้กำหนดให้การป้องกันการจมน้ำเป็นหนึ่งในตัวชี้วัด โดยมีเป้าหมายลดอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี ไม่เกิน 2.5 ต่อประชากรแสนคน และอัตราการเสียชีวิตในทุกกลุ่มอายุ ลดลงอย่างน้อยร้อยละ 20 จากปี 2560 ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินงานป้องกันการจมน้ำอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการป้องกันการจมน้ำในกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี จนสามารถลดการเสียชีวิตในกลุ่มเด็กวัยนี้ได้ถึงร้อยละ 50 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการเสียชีวิตจากการจมน้ำในกลุ่มอายุอื่น ๆ เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี⁽⁵⁾ รวมถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจมน้ำในประเทศไทย เน้นศึกษาเฉพาะในกลุ่มอายุ 0 - 14 ปี ซึ่งในอดีตกลุ่มวัยนี้เป็นกลุ่มวัยที่พบอัตราการเสียชีวิตสูงสุด และการศึกษาในกลุ่มอายุอื่นๆ ยังมีค่อนข้างน้อย ดังนั้น เพื่อลดการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำในทุกกลุ่มอายุ ให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่วางไว้ จึงต้องมีการศึกษาสถานการณ์ แนวโน้มการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำในทุกกลุ่มอายุ เพื่อให้ทราบถึงขนาดปัญหา ลักษณะทางระบาดวิทยา ปัจจัยเสี่ยง และใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการเฝ้าระวัง พัฒนาและดำเนินการวางมาตรการป้องกัน รวมถึงการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การป้องกันการจมน้ำตามกลุ่มวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มของการบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากการจมน้ำของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2566
2. เพื่ออธิบายลักษณะทางระบาดวิทยาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำของประเทศไทย

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยใช้ฐานข้อมูลทุติยภูมิ จาก 3 ฐานข้อมูล ได้แก่ (1) ฐานข้อมูลมรณบัตร จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2) ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และกองดิจิทัลเพื่อการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค และ (3) ระบบรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ (Drowning report) จากกองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำทุกกลุ่มอายุ ที่มีสาเหตุมาจากการจมน้ำตายและจมน้ำจากอุบัติเหตุ ตามรหัสสาเหตุการบาดเจ็บและเสียชีวิตตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 10 (International Classification of Diseases and Related Health Problem 10th Revision) คือ W65 – W74⁽¹³⁾ ซึ่งรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 - 31 ธันวาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) อัตราการเสียชีวิต (ต่อประชากรแสนคน) อัตราการบาดเจ็บ (ต่อประชากรแสนคน) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษา

สถานการณ์และแนวโน้มการเสียชีวิตจากการจมน้ำของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566

จากข้อมูลเฉลี่ย 5 ปี (ปี พ.ศ. 2562 – 2566) พบผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำเฉลี่ย 3,753 รายต่อปี มีอัตราการเสียชีวิต 5.8 ต่อประชากรแสนคน แนวโน้มการเสียชีวิตเริ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 และเริ่มลดลงในปี พ.ศ. 2566 โดยปี พ.ศ. 2565 พบผู้เสียชีวิตสูงที่สุด จำนวน 4,480 ราย มีอัตราการเสียชีวิต 6.9 ต่อประชากรแสนคน (ตารางที่ 1)

ข้อมูลด้านประชากร พบว่า เพศชายมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิง 4.6 เท่า (อัตราการเสียชีวิต 9.7 ต่อประชากรแสนคน) กลุ่มอายุ 45 – 59 ปี มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด จำนวน 1,102 ราย และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด 8.2 ต่อประชากรแสนคน (ตารางที่ 1)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด จำนวน 1,579 ราย มีอัตราการเสียชีวิต 7.2 ต่อประชากรแสนคน หากพิจารณารายจังหวัด พบว่า จังหวัดที่พบผู้เสียชีวิตสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา (194 ราย) รองลงมาได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ (150 ราย) กรุงเทพมหานคร (138 ราย) ตามลำดับ และจังหวัดที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว (10.3 ต่อประชากรแสนคน) รองลงมาได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ (9.6 ต่อประชากรแสนคน) จังหวัดบุรีรัมย์ (9.5 ต่อประชากรแสนคน) (ตารางที่ 1)

วันอาทิตย์ พบผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด จำนวน 599 ราย (ร้อยละ 16.0) หากจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 0 – 44 ปี เสียชีวิตสูงที่สุดในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป พบการเสียชีวิตในแต่วันไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

เดือนตุลาคม พบผู้เสียชีวิตสูงที่สุด จำนวน 412 ราย (ร้อยละ 11.0) หากพิจารณารายกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 0 – 14 ปี เสียชีวิตสูงที่สุดในเดือนเมษายน ร้อยละ 10.4 และกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป พบการเสียชีวิตสูงที่สุดในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำต่อประชากรแสนคน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566 และค่าเฉลี่ย 5 ปี จำแนกตามเพศ อายุ และภาค

การเสียชีวิต	2562		2563		2564		2565		2566		ค่าเฉลี่ย 5 ปี	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
จำนวนทั้งหมด	3,306	5.0	3,148	4.8	3,957	6.1	4,480	6.9	3,873	6.0	3,753	5.7
เพศ												
ชาย	2,700	8.4	2,581	8.1	3,269	10.3	3,688	11.6	3,185	10.0	3,085	9.7
หญิง	606	1.8	567	1.7	688	2.1	792	2.4	688	2.1	668	2.0
อายุ												
0 - 14 ปี	559	5.0	540	5.0	667	6.3	666	6.4	625	6.2	611	5.8
15 - 29 ปี	333	2.5	321	2.4	318	2.4	399	3.1	313	2.4	337	2.6
30 - 44 ปี	694	4.7	638	4.4	771	5.3	824	5.7	681	4.8	722	5.0
45 - 59 ปี	911	6.1	879	5.9	1,201	8.0	1,342	9.0	1,176	7.8	1,102	7.4
60 ปีขึ้นไป	809	7.2	770	6.7	1,000	8.4	1,249	10.1	1,078	8.4	981	8.2
ภาค												
เหนือ	575	4.9	513	4.4	649	5.6	816	7.1	687	6.0	648	5.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,248	5.7	1,249	5.7	1,742	8.0	1,939	8.9	1,717	7.9	1,579	7.2
กลาง	1,119	5.0	990	4.4	1,148	5.1	1,313	5.8	1,098	4.9	1,134	5.0
ใต้	364	3.9	396	4.2	418	4.4	412	4.4	371	3.9	392	4.2

แหล่งข้อมูล: ข้อมูลมรณบัตร จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละการเสียชีวิตจากการจมน้ำ ประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย 5 ปี: ปี พ.ศ. 2562 – 2566)
จำแนกตามวันและเดือนที่เสียชีวิต

การเสียชีวิต	0 - 14 ปี		15 - 29 ปี		30 - 44 ปี		45 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	611	100.0	337	100.0	722	100.0	1,102	100.0	981	100.0	3,753	100.0
วันที่เสียชีวิต												
วันจันทร์	76	12.4	47	14.0	102	14.2	157	14.2	141	14.4	523	13.9
วันอังคาร	80	13.0	42	12.4	98	13.5	150	13.7	138	14.1	508	13.5
วันพุธ	75	12.3	47	13.9	89	12.3	160	14.6	137	14.0	509	13.6
วันพฤหัสบดี	74	12.1	39	11.5	110	15.2	153	13.9	138	14.0	513	13.7
วันศุกร์	79	12.9	49	14.7	98	13.6	157	14.3	138	14.0	522	13.9
วันเสาร์	111	18.2	53	15.9	110	15.3	160	14.5	144	14.7	579	15.4
วันอาทิตย์	116	19.0	59	17.6	114	15.8	164	14.9	145	14.8	599	16.0
เดือนที่เสียชีวิต												
มกราคม	40	6.5	24	7.2	53	7.4	68	6.2	68	6.9	254	6.8
กุมภาพันธ์	48	7.9	23	6.8	43	6.0	78	7.1	61	6.3	254	6.8
มีนาคม	62	10.1	33	9.8	58	8.1	94	8.5	66	6.7	313	8.3
เมษายน	64	10.4	33	9.9	63	8.7	84	7.7	71	7.2	315	8.4
พฤษภาคม	60	9.8	25	7.4	59	8.1	99	9.0	74	7.6	317	8.5
มิถุนายน	45	7.4	25	7.5	62	8.6	88	8.0	72	7.3	293	7.8
กรกฎาคม	51	8.4	26	7.7	59	8.2	90	8.2	81	8.2	307	8.2
สิงหาคม	44	7.3	25	7.4	65	9.0	107	9.7	84	8.6	325	8.7
กันยายน	47	7.7	32	9.4	77	10.7	112	10.2	108	11.0	377	10.0
ตุลาคม	61	9.9	36	10.6	77	10.6	117	10.6	122	12.5	412	11.0
พฤศจิกายน	48	7.8	32	9.5	62	8.5	96	8.7	99	10.1	336	9.0
ธันวาคม	41	6.8	23	6.9	43	5.9	68	6.2	74	7.6	250	6.7

แหล่งข้อมูล: ข้อมูล morbidity จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์และแนวโน้มการบาดเจ็บจากการจมน้ำของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566

จากข้อมูลเฉลี่ย 5 ปี (ปี พ.ศ. 2562 – 2566) พบผู้บาดเจ็บจากการจมน้ำเฉลี่ย 6,863 รายต่อปี อัตราการบาดเจ็บ 10.5 ต่อประชากรแสนคน แนวโน้มการบาดเจ็บ ในช่วงปี พ.ศ. 2562 พบผู้บาดเจ็บสูงสุดจำนวน 8,566 ราย (อัตราการเสียชีวิต 13.1 ต่อประชากรแสนคน) โดยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นในปีช่วง พ.ศ. 2566 จำแนกผู้บาดเจ็บตามประเภทการรักษา พบว่า ผู้บาดเจ็บเข้ารับการรักษาคือผู้ป่วยนอกจำนวน 5,574 ราย (อัตราการเสียชีวิต 8.8 ต่อประชากรแสนคน) และเข้ารับการรักษาคือผู้ป่วยในจำนวน 1,109 ราย (อัตราการเสียชีวิต 1.7 ต่อประชากรแสนคน) (ตารางที่ 3)

ข้อมูลด้านประชากร พบว่า เพศชายมีผู้บาดเจ็บสูงกว่าเพศหญิง 1.8 เท่า โดยเพศชายบาดเจ็บจำนวน 4,197 ราย (อัตราการเสียชีวิต 11.2 ต่อประชากรแสนคน) และเพศหญิงมีผู้บาดเจ็บจำนวน 2,304 ราย (อัตราการเสียชีวิต 5.0 ต่อประชากรแสนคน) กลุ่มอายุ 0 – 14 ปี พบผู้บาดเจ็บจากการจมน้ำสูงสุดจำนวน 1,703 ราย (อัตราการบาดเจ็บ 16.0 ต่อประชากรแสนคน) (ตารางที่ 3)

วันจันทร์ พบผู้บาดเจ็บจากการจมน้ำสูงสุดจำนวน 1,210 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6 ส่วนวันอื่นๆ พบการบาดเจ็บไม่แตกต่างกัน หากพิจารณาอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 0 – 14 ปี พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในวันเสาร์ ร้อยละ 17 และกลุ่มอายุ 15 ปี ขึ้นไป พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในช่วงวันจันทร์และอังคาร (ตารางที่ 4)

เดือนมีนาคมพบผู้บาดเจ็บสูงสุดจำนวน 714 ราย (ร้อยละ 10.4) หากพิจารณารายกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 0 – 14 ปี และกลุ่มอายุ 45 – 59 ปี พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในเดือนมีนาคมเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และ 17.5 ตามลำดับ กลุ่มอายุ 15 – 29 ปี พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในเดือนเมษายน ร้อยละ 10.7 กลุ่มอายุ 30 – 44 ปี พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในเดือนมิถุนายน ร้อยละ 11.4 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป พบผู้บาดเจ็บสูงสุดในเดือนตุลาคม คิดเป็นร้อยละ 10.0 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 จำนวนและอัตราการบาดเจ็บจากการจมน้ำต่อประชากรแสนคน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566 และค่าเฉลี่ย 5 ปี จำแนกตามประเภทผู้ป่วย เพศ และอายุ

การบาดเจ็บ	2562		2563		2564		2565		2566		ค่าเฉลี่ย 5 ปี	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
จำนวนทั้งหมด	8,566	13.1	7,680	11.7	5,910	9.1	5,570	8.5	6,589	10.1	6,863	10.5
ประเภทผู้ป่วย												
ผู้ป่วยนอก	7,193	11.0	6,573	10.0	4,880	7.5	4,652	7.1	5,473	8.4	5,754	8.8
ผู้ป่วยใน	1,373	2.1	1,107	1.7	1,030	1.6	918	1.4	1,116	1.7	1,109	1.7
เพศ												
ชาย	5,450	17.0	4,239	13.2	3,855	12.1	3,882	2.2	3,561	1.2	4,197	13.2
หญิง	3,008	9.0	3,342	10.0	1,994	6.0	1,520	4.6	1,656	5.0	2,304	6.9
ไม่ระบุ	108	-	99	-	61	-	168	-	1,372	-	-	-

ตารางที่ 3 จำนวนและอัตราการบาดเจ็บจากการจมน้ำต่อประชากรแสนคน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566 และค่าเฉลี่ย 5 ปี จำแนกตามประเภทผู้ป่วย เพศ และอายุ (ต่อ)

การบาดเจ็บ	2562		2563		2564		2565		2566		ค่าเฉลี่ย 5 ปี	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
อายุ												
0 - 14 ปี	2,093	18.8	1,867	17.1	1,548	14.5	1,549	15.0	1,460	14.5	1,703	16.0
15 - 29 ปี	1,186	8.8	968	7.2	682	5.2	780	6.0	571	4.4	837	6.3
30 - 44 ปี	1,731	11.7	1,060	7.2	1,088	7.5	909	6.3	982	6.9	1,154	7.9
45 - 59 ปี	1,691	11.4	2,207	14.8	1,206	8.1	1,244	8.3	1,109	7.4	1,491	10.0
60 ปีขึ้นไป	1,757	15.7	1,360	11.8	1,325	11.1	919	7.4	1,095	8.5	1,291	10.8
ไม่ระบุ	108	-	218	-	61	-	169	-	1,372	-	-	-

แหล่งข้อมูล: ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center: HDC) จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และกองดิจิทัลเพื่อการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละการบาดเจ็บจากการจมน้ำ ประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย 5 ปี: ปี พ.ศ. 2562 – 2566) จำแนกตามวันและเดือนที่บาดเจ็บ

การบาดเจ็บ	0 - 14 ปี		15 - 29 ปี		30 - 44 ปี		45 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		ไม่ระบุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	1,703	100.0	837	100.0	1,154	100.0	1,491	100.0	1,291	100.0	386	100.0	6,863	100.0
วันที่บาดเจ็บ														
จันทร์	234	13.7	140	16.8	148	12.8	404	27.1	237	18.4	46	12.0	1,210	17.6
อังคาร	222	13.0	125	14.9	209	18.1	189	12.7	207	16.1	45	11.7	997	14.5
พุธ	218	12.8	129	15.4	177	15.3	186	12.5	234	18.1	46	12.0	989	14.4
พฤหัสบดี	227	13.3	120	14.4	150	13.0	187	12.5	188	14.6	52	13.6	924	13.5
ศุกร์	233	13.7	98	11.7	153	13.2	193	12.9	166	12.9	55	14.3	897	13.1
เสาร์	289	17.0	101	12.1	168	14.6	166	11.1	108	8.4	79	20.5	912	13.3
อาทิตย์	282	16.5	124	14.8	151	13.1	166	11.1	150	11.6	61	15.8	933	13.6
เดือนที่บาดเจ็บ														
มกราคม	143	8.4	71	8.5	85	7.4	110	7.4	109	8.4	9	2.2	527	7.7
กุมภาพันธ์	148	8.7	60	7.2	82	7.1	86	5.8	98	7.6	10	2.7	485	7.1
มีนาคม	177	10.4	64	7.6	84	7.3	261	17.5	102	7.9	27	6.9	714	10.4
เมษายน	165	9.7	90	10.7	110	9.6	113	7.5	97	7.5	42	10.8	617	9.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละการบาดเจ็บจากการจมน้ำ ประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย 5 ปี: ปี พ.ศ. 2562 – 2566)
จำแนกตามวันและเดือนที่บาดเจ็บ (ต่อ)

การบาดเจ็บ	0 - 14 ปี		15 - 29 ปี		30 - 44 ปี		45 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		ไม่ระบุ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พฤษภาคม	135	7.9	61	7.3	94	8.1	100	6.7	110	8.6	34	8.8	535	7.8
มิถุนายน	148	8.7	58	6.9	131	11.4	109	7.3	106	8.2	30	7.7	582	8.5
กรกฎาคม	140	8.2	70	8.3	79	6.9	96	6.5	86	6.6	32	8.4	504	7.3
สิงหาคม	122	7.2	59	7.1	84	7.3	141	9.4	118	9.1	36	9.4	560	8.2
กันยายน	113	6.7	73	8.7	108	9.3	102	6.8	126	9.8	30	7.7	552	8.0
ตุลาคม	144	8.4	72	8.6	115	10.0	111	7.5	129	10.0	36	9.3	607	8.8
พฤศจิกายน	138	8.1	78	9.3	93	8.1	136	9.1	108	8.3	59	15.4	613	8.9
ธันวาคม	130	7.6	81	9.6	89	7.7	127	8.5	102	7.9	41	10.5	568	8.3

แหล่งข้อมูล: ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center: HDC) จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และกองดิจิทัลเพื่อการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค

สาเหตุ ปัจจัยเสี่ยง และการช่วยเหลือ

จากข้อมูลเฉลี่ย 5 ปี (ปี พ.ศ. 2562 – 2566) พบว่า แหล่งน้ำที่พบการจมน้ำมากที่สุด คือ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (สระน้ำ หนองน้ำ บ่อน้ำ บึง) ร้อยละ 43.8 รองลงมา ได้แก่ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (แม่น้ำ ห้วย คลอง ลำน้ำ) ร้อยละ 29.2 สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการจมน้ำ คือ การลงไปเล่นน้ำ ร้อยละ 38.3 รองลงมาได้แก่ การพลัดตก ลื่น ร้อยละ 28.1 และการประกอบอาชีพ ร้อยละ 23.6 (ตารางที่ 5)

ผู้ที่จมน้ำได้รับการปฐมพยาบาล ร้อยละ 33.5 โดยผู้ที่ทำการปฐมพยาบาลคนจมน้ำ คือ ญาติ/ผู้พบเห็นเหตุการณ์ รองลงมาคือ หน่วยกู้ชีพ ทั้งนี้ พบผู้ที่จมน้ำแต่ไม่ได้รับการปฐมพยาบาล ร้อยละ 66.5 สาเหตุเนื่องจากผู้ป่วยเสียชีวิต สำหรับการนำส่งสถานบริการสาธารณสุข พบว่า ผู้ที่จมน้ำได้รับการนำส่งสถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ 57.7 และไม่ได้รับการนำส่งสถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ 42.3 (ตารางที่ 5)

ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงหลักที่ทำให้เกิดการจมน้ำ คือ แหล่งน้ำที่ไม่ปลอดภัย เช่น ขาดการสร้างรั้ว/พื้นผิวลื่น ร้อยละ 20.1 รองลงมาได้แก่ ขาดการดูแล ร้อยละ 19.9 และขาดความรู้เรื่องแหล่งน้ำเสี่ยง ร้อยละ 19.2 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566
จำแนกตามแหล่งน้ำที่เกิดเหตุ กิจกรรมก่อนเกิดเหตุ การปฐมพยาบาลคนจมน้ำ และการนำส่ง
สถานบริการสาธารณสุข

การจมน้ำ	2562		2563		2564		2565		2566		ค่าเฉลี่ย 5 ปี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	111	100.0	269	100.0	680	100.0	837	100.0	1,183	100.0	616	100.0
แหล่งน้ำที่เกิดเหตุ												
แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	60	54.1	107	39.8	307	45.1	353	42.2	521	44.0	270	43.8
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	27	24.3	105	39.0	225	33.1	222	26.5	319	27.0	180	29.2
เขื่อน/ฝาย/อ่างเก็บน้ำ/ คลองชลประทาน	17	15.3	31	11.5	59	8.7	95	11.4	150	12.7	70	11.4
แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	1	0.9	13	4.8	48	7.1	87	10.4	114	9.6	53	8.5
แหล่งน้ำภายในบ้าน/ รอบบ้าน	5	4.5	10	3.7	21	3.1	16	1.9	30	2.5	16	2.7
สระว่ายน้ำ	0	0.0	2	0.7	14	2.1	12	1.4	24	2.0	10	1.7
แหล่งน้ำอื่นๆ	0	0.0	0	0.0	1	0.1	14	1.7	3	0.3	4	0.6
ไม่ระบุ	1	0.9	1	0.4	5	0.7	38	4.5	22	1.9	13	2.2
กิจกรรมก่อนเกิดเหตุ												
เล่นน้ำ	60	54.1	113	42.0	256	37.6	281	33.6	469	39.6	236	38.3
พลัดตก ลื่น	31	27.9	65	24.2	204	30.0	246	29.4	318	26.9	173	28.1
ประกอบอาชีพ	14	12.6	65	24.2	162	23.8	196	23.4	292	24.7	146	23.7
ลงไปช่วยคนจมน้ำ	1	0.9	1	0.4	2	0.3	12	1.4	13	1.1	6	0.9
เรือล่ม	0	0.0	1	0.4	0	0.0	1	0.1	0	0.0	0	0.1
ไม่ทราบ	5	4.5	24	8.9	56	8.2	101	12.1	91	7.7	55	9.0
การปฐมพยาบาลคนจมน้ำ												
ได้รับการปฐมพยาบาล	50	45.0	102	37.9	245	36.0	245	29.3	391	33.1	207	33.5
ไม่ได้รับการปฐมพยาบาล	61	55.0	167	62.1	435	64.0	592	70.7	792	66.9	409	66.5
การนำส่งสถานบริการ สาธารณสุข												
นำส่ง	63	56.8	157	58.4	435	64.0	464	55.4	658	55.6	355	57.7
ไม่ได้้นำส่ง	48	43.2	112	41.6	245	36.0	373	44.6	525	44.4	261	42.3

แหล่งข้อมูล: ระบบรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ (Drowning report) จากกองป้องกัน
การบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 – 2566
จำแนกตามปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	2562		2563		2564		2565		2566		ค่าเฉลี่ย 5 ปี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	148	100.0	415	100.0	1,144	100.0	1,486	100.0	2,165	100.0	1,072	100.0
ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง												
แหล่งน้ำไม่ปลอดภัย	34	23.0	91	21.9	227	19.8	293	19.7	430	19.9	215	20.1
ขาดการดูแล	27	18.2	86	20.7	237	20.7	288	19.4	427	19.7	213	19.9
ขาดความรู้เรื่อง แหล่งน้ำเสี่ยง	29	19.6	75	18.1	221	19.3	268	18.0	435	20.1	206	19.2
วิถีชีวิต	18	12.2	38	9.2	127	11.1	163	11.0	236	10.9	116	10.9
ดื่มแอลกอฮอล์	9	6.1	39	9.4	128	11.2	140	9.4	202	9.3	104	9.7
มีโรคประจำตัว	10	6.8	32	7.7	79	6.9	114	7.7	146	6.7	76	7.1
กระแสน้ำที่รุนแรง	15	10.1	30	7.2	64	5.6	118	7.9	123	5.7	70	6.5
สภาพภูมิอากาศ	3	2.0	13	3.1	32	2.8	46	3.1	75	3.5	34	3.2
ขาดระบบการแจ้งเตือน	0	0.0	5	1.2	9	0.8	21	1.4	27	1.2	12	1.2
ภัยล่วงหน้า												
ทุพพลภาพ	3	2.0	3	0.7	5	0.4	15	1.0	33	1.5	12	1.1
การใช้ยารักษาโรค	0	0.0	3	0.7	7	0.6	20	1.3	14	0.6	9	0.8
พฤติกรรมคนขับเรือ	0	0.0	0	0.0	7	0.6	0	0.0	10	0.5	3	0.3
เรือไม่ปลอดภัย	0	0.0	0	0.0	1	0.1	0	0.0	7	0.3	2	0.1

แหล่งข้อมูล: ระบบรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ (Drowning report) จากกองป้องกัน
การบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค

อภิปรายผลและสรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจมน้ำยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย
แต่ละปีพบผู้เสียชีวิตเฉลี่ย 3,753 ราย มีอัตราการเสียชีวิต 5.7 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งสอดคล้องกับรายงาน
ขององค์การอนามัยโลก ที่ระบุว่า การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับสามจากสาเหตุการบาดเจ็บโดยไม่ตั้งใจ
โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง^(3, 12) หากพิจารณาแนวโน้มการเสียชีวิตและบาดเจ็บจาก
การจมน้ำ ยังคงพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2563 การจมน้ำมีแนวโน้มลดลง และเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี
พ.ศ. 2564 ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ที่ส่งผลให้การทำกิจกรรม
นอกบ้านต่างๆ และการเดินทางลดลง

เพศชายมีอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงกว่าเพศหญิง 4.6 เท่า และการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลสูงกว่าเพศหญิง 1.8 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับรายงานขององค์การอนามัยโลกและในหลายๆ ประเทศที่พบว่า เพศชายมีแนวโน้มการเสียชีวิตและการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลสูงกว่าเพศหญิง เนื่องจากพฤติกรรมเสี่ยง เล่นน้ำคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม การเข้าถึงแหล่งน้ำได้ง่าย และการประกอบอาชีพทางน้ำ ที่มีความเสี่ยงสูงกว่าเพศหญิง จึงทำให้เพศชายมีความเสี่ยงที่สูงกว่า^(3, 4, 12)

กลุ่มอายุ 45 – 59 ปี มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด จำนวน 1,102 ราย และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด เท่ากับ 8.2 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงของการดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบกับวิถีชีวิตหรือการประกอบอาชีพทางน้ำ เช่น การหาหอย หาปลา เก็บผัก เป็นต้น ที่สูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ จึงส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการจมน้ำสูงกว่า ซึ่งจากการศึกษาของเพชรรัตน์ บุญนาค⁽⁷⁾ Davoudi Kiakalayeh และคณะ⁽⁸⁾ และรายงานขององค์การอนามัยโลก⁽¹²⁾ ที่พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น ทำประมง การใช้เรือเล็ก เป็นต้น การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างทำกิจกรรมทางน้ำ หรือผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับน้ำ มีความเสี่ยงต่อการจมน้ำเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในหลายๆ ประเทศ ยังคงพบว่ากลุ่มเด็กเล็ก โดยเฉพาะกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ยังเป็นกลุ่มเสี่ยงและเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด⁽¹²⁻¹⁴⁾

ปัจจัยเสี่ยงของการจมน้ำ พบว่า แหล่งน้ำเสี่ยงที่พบการจมน้ำสูงที่สุด คือ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (สระน้ำ หนองน้ำ บ่อน้ำ บึง) และแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (แม่น้ำ ห้วย คลอง ลำน้ำ) ร้อยละ 73 ซึ่งแหล่งน้ำเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักต่อการจมน้ำไม่ว่าจะในกลุ่มอายุใดก็ตาม และความเสี่ยงจะเพิ่มขึ้นเมื่อการเข้าถึงแหล่งน้ำได้ง่ายและไม่มีความปลอดภัย^(7, 8, 15, 16) สาเหตุของการจมน้ำที่พบสูงที่สุด คือ การลงไปเล่นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 38.3 ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้กลุ่มเด็กอายุ 0 – 14 ปี และกลุ่มอายุ 15 – 29 ปี จมน้ำสูงที่สุด สำหรับกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ สาเหตุหลักมักเกิดจากการประกอบอาชีพทางน้ำและการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ไม่แตกต่างจากการศึกษาของหลาย ๆ ประเทศ^(8, 12)

ด้านการช่วยเหลือคนจมน้ำ พบว่า ผู้ที่จมน้ำส่วนใหญ่แต่ไม่ได้รับการปฐมพยาบาล ร้อยละ 66.5 อาจเนื่องมาจากผู้ป่วยเสียชีวิตหรือไม่รู้วิธีการปฐมพยาบาล และบางส่วนไม่ได้รับการนำส่งสถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ 42.3 ซึ่งข้อเสนอแนะและมาตรการการป้องกันการจมน้ำขององค์การอนามัยโลก ให้ข้อเสนอแนะว่าควรฝึกให้ผู้เห็นเหตุการณ์รู้จักวิธีการช่วยเหลือและการช่วยฟื้นคืนชีพอย่างปลอดภัย เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการลดความพิการและการสูญเสียจากการจมน้ำ ทำให้มีโอกาสนในการรอดชีวิตสูงขึ้น^(1, 17)

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ ซึ่งบางฐานข้อมูลอาจมีข้อจำกัดของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจมน้ำที่แตกต่างกัน
2. การวิเคราะห์ไม่ได้ครอบคลุมถึงปัจจัยเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงข้อมูลเชิงคุณภาพอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการจมน้ำ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

1. ควรมุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่งอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์จากหลายฐานข้อมูล เนื่องด้วยฐานข้อมูลการจมน้ำในแต่ละฐานข้อมูลมีตัวแปรและจุดประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อลดปัญหาข้อมูลซ้ำซ้อนหรือข้อมูลขาดหาย จึงควรมีการพัฒนากระบวนการบูรณาการหรือเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความครอบคลุม ครบถ้วน และถูกต้อง
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เนื่องจากการวิจัยเชิงปริมาณอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายลักษณะ สาเหตุ หรือปัจจัยเสี่ยงได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวัยในกลุ่มเสี่ยงสูง คือ กลุ่มอายุ 45 – 59 ปี และกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุเชิงลึกของการจมน้ำที่แท้จริง
3. ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อให้สามารถระบุพื้นที่เสี่ยงและวางมาตรการป้องกันการจมน้ำเฉพาะพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณข้อมูลการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการจมน้ำ จากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กองดิจิทัลเพื่อการควบคุมโรค กรมควบคุมโรค และกองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Preventing drowning: an implementation guide. Geneva: WHO press; 2017.
2. Suominen PK, Vähätalo R. Neurologic long term outcome after drowning in children. Scand J Trauma Resusc Emerg Med. 2012;20:55.
3. World Health Organization. Drowning: World Health Organization; 2024 [cited 2024 Sep 10]. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drowning>.
4. World Health Organization. Global report on drowning preventing a leading killer. Geneva: WHO press; 2014.
5. Division of Injury Prevention, Department of Diseases Control, Ministry of Public Health. Situation analysis of injury in Thailand, 2015-2019. Nonthaburi: Division of Injury Prevention; 2022.
6. Office of the Permanent Secretary Ministry of Public Health Strategy and planning division. Death certificate from drowning, 2014 - 2023. Strategy and planning division; 2025.
7. Bunnag P. Pediatric drowning. TMJ. 2017;17:109-12.

8. Davoudi-Kiakalayeh A, Barshan J, Emami Sigaroudi F, Mirak HM, Naseri Alavi SA. The application of the Haddon matrix in identifying drowning prevention solutions in the north of Iran. *Heliyon*. 2023;9(6):e16958.
9. National Water Safety Forum. A future without drowning: The UK national drowning prevention strategy 2016-2026; 2015.
10. Hossain MJ, Al-Mamun M, Alam M, Khatun MR, Sarker MMR, Islam MR. Child drownings in Bangladesh: need for action. *BMJ Paediatrics Open*. 2022;6.
11. Strategy and Planning Division OotPSO, Ministry of Public Health,. Twenty-Year National Strategic Plan for Public Health (2017-2036) First Revision 2018. Nonthaburi: Strategy and Planning Division; 2017.
12. Organization WH. Global status report on drowning prevention 2024. Geneva: WHO press; 2024.
13. Wang M, Liu Y, Kang L, He C, Miao L, Huang J, et al. Social and environmental risk factors for the accidental drowning of children under five in China. *BMC Public Health*. 2020;20(1):1553.
14. Liu Z, Kong F, Yin L, Wang A, Xiong L, Xie D, et al. Epidemiological characteristics and influencing factors of fatal drowning in children under 5 years old in Hunan Province, China: case-control study. *BMC Public Health*. 2019;19(1):955.
15. Gerdmongkolgan S, Ekchaloemkiet S, Jongsukklai K. An In-depth study of drowning among children under 5 years of age in Thailand. *Journal of the Office of DPC 7 Khon Kaen*. 2023;3:49-61.
16. Plitapolkarnpim A. guidelines for child safety promotion and injury prevention. Noipayak P, Piyasil W, Ningsanon W, Ungthavorn P, editors. Bangkok: Sappasarn; 2014. 101-26 p.
17. Department of Disease Control, Bureau of Noncommunicable Diseases. Preventing drowning an implementation guide. Rumthai press: Nonthaburi; 2018.